

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ГФ
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Управління регіональним розвитком туризму (назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність - 242«Туризм»

2018 рік

Розробник: Топчієв Олександр Григорович, д.г.н., професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 8 від "22" березня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Топчієв О.Г.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 3 від "29" березня 2018 року

Голова НМК

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “Управління регіональним розвитком туризму” складена відповідно до освітньо-професійної/освітньо-наукової програми підготовки бакалаврів спеціальності 242 "Туризм".

Предметом вивчення навчальної дисципліни є державні та регіональні програми з розвитку туризму, соціально-економічні умови функціонування туристичної індустрії в регіоні, рекреаційно-туристичний потенціал регіонів як основа розвитку туристичної сфери держави.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

У системі наук туристичного спрямування дисципліна "Управління регіональним розвитком туризму" тісно пов'язана з такими дисциплінами як: "Регіональна економіка з основами регіональної політики", "Політологія", "Економічна теорія", "Правове регулювання туристичної діяльності", "Інформаційні системи і технології", "Туристичне краєзнавство Одещини", "Туристично-рекреаційні ресурси України".

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Наукові засади регіонального розвитку туризму.
2. Стратегічні напрями інноваційного розвитку туристичних регіонів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета даного курсу – дана дисципліна спрямована на досягнення компетентностей з розуміння пріоритетів національного розвитку, завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності на засадах сталості, уміння використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації, організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, а також розробки та впровадження регіональних програм розвитку сталого туризму з використанням міжнародного досвіду рекреаційно-туристичної діяльності в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі.

Завдання курсу:

- формування світогляду майбутнього фахівця щодо розгляду туризму як складної системи в єдності соціальної, економічної та екологічної компонент, подальший генезис якої базуватиметься на концепції сталості;
- здійснення аналізу сучасних вітчизняних і зарубіжних теоретико-методичних підходів до державного управління туризмом на центральному та регіональному рівнях;
- набуття професійних знань щодо визначення стратегічних орієнтирів сталого розвитку суб'єктів господарювання у сфері туризму та відповідного інструментарію формування стратегій з урахуванням реалій сучасного стану туристичного бізнесу в Україні.
- розкриття особливостей стратегічного планування розвитку туризму та його місця в системі управління регіональним розвитком.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Компетенції, якими має оволодіти студент у процесі вивчення дисципліни:
Загальні компетенції

ЗК 1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку

ЗК 2. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності

ЗК 3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі

ЗК 5 Уміння спілкуватися з експертами інших сфер діяльності по актуальним проблемам розвитку туризму і рекреації.

Спеціальні (фахові) компетенції

ФК 4. Розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності

ФК 6. Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві

ФК 7. Здатність розробляти та впроваджувати регіональні програми розвитку сталого туризму

ФК 8. Здатність впроваджувати в практику міжнародний досвід туристичної діяльності

ФК 11. Здатність до управління інформацією

ФК 12. Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку

ФК 13. Здатність до визначення стратегічних завдань у розвитку туристичного бізнесу

ФК 15. Здатність до здійснення науково-дослідної роботи в сфері туризму

ФК 20. Розуміння наукових основ і принципів діяльності підприємств, що здійснюють лікування, оздоровлення та реабілітацію

ФК21. Здатність до організації курортної діяльності на засадах сталого розвитку

Очікувані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- теоретико-методологічні засади формування загальнодержавної та регіональної туристичної політики;
- роль міжнародних організацій в регулюванні й управлінні туристичною діяльністю;
- сутність, теоретичні джерела та історичні особливості становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні;
- методичні та організаційні основи управління розвитком регіону в туристичній сфері;
- внутрішню організацію, функції та повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування в туристичній сфері;
- компоненти рекреаційно-туристичного потенціалу макрорегіонів України.

вміти:

- застосовувати сформоване критичне мислення та світоглядність у аналізі функціонування та розвитку соціально-економічних процесів на рівні регіонів;
- використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації, організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, а також розробки та впровадження регіональних програм розвитку сталого туризму;
- визначати завдання національної та регіональної туристичної політики та механізми регулювання туристичної діяльності та вирішення проблем регіонального розвитку на засадах сталості/ стійкості/збалансованого розвитку.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Наукові засади регіонального розвитку туризму

Тема 1. Теоретичні основи регіонального розвитку туризму.

Поняття «регіон» та їх класифікація. Сутність поняття регіональної політики. Мета провадження регіональної політики, її ефективність, інструментарій та способи реалізації. Зміст поняття «регіональне управління». Об'єкт та суб'єкт регіонального управління. Наукова парадигма регіонології туризму. Наукові підходи до аналізу туристичної діяльності.

Тема 2. Місцеве самоврядування в системі управління регіональним розвитком туризму

Державна політика у сфері розбудови інституційної інфраструктури регіонального розвитку в Україні. Сутність, теоретичні джерела та історичні особливості становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування в різних країнах та в незалежній Україні. Повноваження органів регіонального управління та місцевого самоврядування

Тема 3. Інноваційно-інвестиційна політика розвитку туризму. Створення кластерів у сфері туризму.

Фактори формування і механізм реалізації інноваційно-інвестиційної політики регіонального розвитку туризму. Системне управління інноваційно-інвестиційними процесами туристичного регіону. Прогнозний підхід в обґрунтуванні розвитку рекреаційно-туристичної сфери регіону. Наукові основи створення кластерів у сфері туризму. Структура і зв'язки кластерних утворень.

Тема 4. Регіональні ринки рекреаційно-туристичних послуг.

Економічна природа формування регіональних ринків рекреаційно-туристичних послуг. Науково-методичні основи формування міських і приміських рекреаційних зон. Формування туристичної інфраструктури в зоні впливу транспортних коридорів.

Тема 5. Регіональний маркетинг як інструмент управління регіональним розвитком туризму.

Сутність регіонального маркетингу. Маркетинговий підхід до формування туристичного продукту регіону. Інформаційно-аналітичне забезпечення регіонального маркетингу. Особливості формування та реалізації маркетингової стратегії регіону.

Тема 6. Формування регіональних ринків праці туристичних послуг.

Фактори формування регіональних ринків праці туристичних послуг. Система підготовки кадрів для сфери туризму України. Кадрове забезпечення регіонального розвитку туризму.

Змістовний модуль 2. Стратегічні напрями інноваційного розвитку туристичних регіонів.

Тема 7. Стратегія розвитку рекреаційно-туристичної діяльності в євро регіонах за участю України.

Стратегічні орієнтири рекреаційно-туристичної діяльності в єврорегіонах. Мотиви та активізація рекреаційно-туристичної діяльності в єврорегіонах. Регулювання і моделювання туристичних потоків єврорегіону.

Тема 8. Макротуристичне районування України. Туристичний потенціал Донецького та Слобожанського регіонів.

Рекреаційно-туристичний потенціал Донецького регіону. Рекреаційно-туристична інфраструктура Донецького регіону. Основні рекреаційні центри Донецького регіону. Перспективи розвитку туризму в Донецькому регіоні. Рекреаційно-туристичний потенціал Слобожанського регіону. Рекреаційно-туристична інфраструктура Слобожанського регіону. Основні рекреаційні центри Слобожанського регіону. Перспективи розвитку туризму в Слобожанському регіоні.

Тема 9. Туристичний потенціал Дніпровського та Кримського регіонів.

Рекреаційно-туристичний потенціал Дніпровського та Кримського регіонів. Рекреаційно-туристична інфраструктура Дніпровського та Кримського регіонів. Основні рекреаційні центри Дніпровського та Кримського регіонів. Перспективи розвитку туризму в Дніпровському та Кримському регіонах.

Тема 10. Туристичний потенціал Подільського та Поліського регіонів.

Рекреаційно-туристичний потенціал Подільського та Поліського регіонів. Рекреаційно-туристична інфраструктура Подільського та Поліського регіонів. Основні рекреаційні центри Подільського та Поліського регіонів. Перспективи розвитку туризму в Подільському та Поліському регіонах.

Тема 11. Туристичний потенціал Карпатського та Причорноморського регіонів.

Рекреаційно-туристичний потенціал Карпатського та Причорноморського регіонів. Рекреаційно-туристична інфраструктура Карпатського та Причорноморського регіонів. Основні рекреаційні центри Карпатського та Причорноморського регіонів. Перспективи розвитку туризму в Карпатському та Причорноморському регіонах.

Тема 12. Розробка та економічне обґрунтування регіональних програм розвитку туризму.

Основні підходи до розробки регіональних програм розвитку туризму. Концептуальні засади планування розвитку туризму. Методи планування та прогнозування розвитку туризму. Особливості стратегічного планування розвитку туризму та його місце в системі управління регіональним розвитком. Програмування розвитку туризму в Одеському обласному регіоні.

3. Рекомендована література Основні рекомендовані джерела

1. Джаман М. О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник.. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 384 с.
2. Дутчак С.В. Управління регіональним розвитком туризму: навч. посібник. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011.
3. Кіптенко В. К. Менеджмент туризму: підручник. – К.: Знання, 2010. - 502 с.
4. Країни-лідери туризму. Навч. пос/за ред. О.О.Любіцевої. – 2019, К.: «Альфа-ПК». – 382 с.

5. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України. - К. : "Альтпрес", 2007. - 369 с.
6. Одеський регіон: передумови формування, структура та територіальна організація господарства: навч. посібник / Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова; авт. колектив: О.Г.Топчієв [керівник], І.І. Кондратюк, Н.Є Нефедова, А.М.Шашеро, В.В.Яворська [та ін.]. – Одеса: Астропринт, 2012
7. Одеський регіон: природа, населення господарство / Заг. ред. О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2003.
8. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: навч. посіб. для студ. геогр. та екон. спец. ВНЗ / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, В. В. Яворська. — Херсон: Олді-Плюс, 2015. — 370 с.
9. Регіональний розвиток України і становлення державної регіональної політики: навч.-метод. посіб. / О .Г. Топчієв, Т. М. Безверхнюк, З. В. Тітенко. — Одеса: АДУ, 2005. — 223 с.
10. Романів П. В. Управління регіональним розвитком туризму. Навчально-методичні матеріали. – Львів, 2009. - 78 с.
11. Стеченко Д.М., Безуглий І.В., Турло Н.П., Мархонос С.М. Управління регіональним розвитком туризму. Навч. посібник. - К. : Знання, 2012. - 455 с.
12. Топчієв О.Г. Мій рідний край – Одещина (підручник)/ О.Г. Топчієв, Л.П. Толкаченко. – Одеса: Ярослав, 2004
13. Туристична політика зарубіжних країн: підручник/ кол.авт.; за ред. А.Ю. Парфненка. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 – 220 с.
14. Управління регіональним розвитком туризму. Навч. посіб. За редакцією проф. Семенова В.Ф., Одеса, 2011. - 225 с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Гаврилюк С.П. "Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу" / С.П. Гаврилюк; [навч. посібник] - К.: Київ, 2006. - 180 с.
2. Гальперина С.А. Трудовой потенциал: эволюция понятия в контексте современных тенденций развития экономики // Экономика и управление.-2007.-№2.-С.43-47.
3. Декларация по регионализму в Европе. – Ассамблея регионов Европы //www.ar.org/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/DeclarationRegionalism/DR_RUSSE.p
4. Державне управління: основи теорії, історія та практика: Навчальний посібник/ В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній, М.М. Іжа, Г.І. Арабаджи / За заг.ред. Надолішнього П.І., Бакуменка В.Д. - Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. - 394 с.
5. Туристична політика зарубіжних країн: підручник/ кол.авт.; за ред. А.Ю. Парфненка. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 – 220 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Асамблея європейських регіонів - <http://www.aer.eu/>
2. Асоціація європейських прикордонних регіонів - <http://www.aebr.net/>
3. Бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова - <http://lib.onu.edu.ua/>
4. Всесвітня рада з подорожей та туризму (World Travel and Tourism Council) - <http://www.wttc.travel/>
5. Всесвітня туристична організація (World Tourism Organization) <http://www.unwto.org>
6. Департамент економічної стратегії та макроекономічного прогнозування - <https://www.me.gov.ua>
7. Європейське агентство з охорони навколишнього природного середовища (ЕЕА) - <http://www.eea.europa.eu/>

8. Європейське агентство з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах держав-членів ЄС (FRONTEX) - <http://www.frontex.europa.eu/>
9. Одеська національна наукова бібліотека - <http://odnb.odessa.ua>
10. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського - <http://biblioteka.od.ua>
11. Репозитарій Одеського національного університету імені І.І.Мечникова - <http://dspace.onu.edu.ua:8080/>
12. Управління туризму, рекреації та курортів Одеської області - <https://oda.odessa.gov.ua/departamenti-ta-upravlinna/upravlinna-turizmu-rekreacii-ta-kurortiv>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Другий семестр - іспит.

5. Методи діагностики успішності навчання:

Поточне тестування, оцінка виконання практичних та самостійних завдань, підсумкове контрольне опитування.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом
Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь..

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.

3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.

4. Вищими навчальними закладами можуть вноситися зміни до форми та змістового наповнення «Програми навчальної дисципліни» залежно від специфіки та профілю вищого навчального закладу.

5. Формат бланка – А4 (210×297 мм).